

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΕΛΙΣ

Πῶς ἔνας ζωγράφος ἔδωκε τοὺς διαβόλους. — Δίκη κατὰ κριτικοῦ. — Ὁ Ποινικὸς νόμος καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία. — Ἀποζημίωσις ἐνός (!) λεπτοῦ. — Ὁ Σπένσερ περὶ μελέτης καὶ σοσιαλισμοῦ. — Αἱ δύο Σονάται τοῦ Κρούτσερ. — Τὰ δάκρυα τοῦ Τολστόη. — Τὸ μυστήριον τοῦ γάμου.

Ὁ Βοναμίκος Χριστόφορος ἦτο εἰς τῶν καλῶν Ἱταλῶν ζωγράφων τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι περισσότερο ἀπὸ τὰ ἔργα του ἔκαμε πρὸς αὐτὸν ρεκλάμαν μία παραφθορά τοῦ ὀνόματός του τὴν ὁποίαν τοῦ ἐκόλλησαν καὶ ἡ ὁποία τὸν ἔφερεν ὡς ἥρωα πολλῶν καὶ ποικίλων σκηνῶν εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης. Ἐν ὥραιον ἐπεισόδιον εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς:

Ὁ Βοναμίκος ἤθελε πάντοτε νὰ κοιμᾶται πολὺ, ἐνῶ ὁ διδάσκαλός του εἰς τὴν ζωγραφικὴν ὁ Ἀνδρέας Τάφφη ἐσυνείθιζε νὰ ἐξυπνᾷ τοὺς μαθητάς του διαρκῶς κατὰ τὰ ἐξημερώματα. Ὁ Βοναμίκος διὰ νὰ τὸν κάμῃ ν' ἀφήσῃ τὰς συνηθείας αὐτάς ἐφρόντισε νὰ προμηθευθῇ περὶ τὰ τριακοντα γύφινά ἀγάλματα παριστῶντα δαίμονας καὶ τὰ εἰσήγαγε δι' ὅπτης κατὰ τὴν νύκτα εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ διδασκάλου, τρυπήσας τὸ πάτωμα. Ὅταν τὸ πρωὶ ἐσηκώνετο ὁ Τάφφη κατελαμβάνετο ἀπὸ τοιοῦτον φόβον πρὸ τῶν δαιμόνων ὥστε ἔμενε μέχρι τῆς πρωίας γονυκλινῆς εἰς τὴν κλίνην του προσευχόμενος.

Τὸ πρᾶγμα ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μέχρις ὅτου ὁ Τάφφη ἠναγκάσθῃ νὰ τὸ εἴπῃ εἰς τὸν πνευματικόν του καὶ ἐπὶ τέλους καὶ εἰς τοῦς μαθητάς του. Ὁ πνευματικὸς του ἤγιασε τὸ δωμάτιον, ἀλλ' οἱ διάβολοι ἐξηκολοῦντο νὰ εἰσέρχονται ἀφόβως. Τότε ὁ Βοναμίκος ἀνέλαβε νὰ σώσῃ τὸν διδάσκαλόν του καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι αὐτὰ τὰ πράγματα συμβαίνουν διότι οἱ διάβολοι ἔπνεον μέσα καθ' ὅλων ἐκεῖ μέσα ἐπειδὴ ἐξωγράφειον ἅγιους· καὶ δὲν ἤθελον νὰ τοὺς ἀφίσουν νὰ ἐργασθῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ μόνον κατὰ τὴν νύκτα ἠδύναντο οἱ διάβολοι νὰ ἐνεργήσουν, ἔπρεπε αὐτοὶ νὰ παύσουν τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν διὰ νὰ σωθῶν.

Ὁ διδάσκαλός του ἐπέστη καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ μαθηταὶ ὅλοι ἠδύναντο νὰ κοιμῶνται κἄπως περισσότερον.

Ἡ παρισινὴ «Ἐπιθεώρησις» φέρει εἰς φῶς τὴν περίφημον δίκην τὴν ὁποίαν ἤγειρεν ὁ Ἀμερικανὸς ζωγράφος Οὐίστλερ ἐναντίον τοῦ Ἀγγλοῦ κριτικοῦ Ροῦσκιν. Κατὰ τὸ 1877 ὁ Οὐίστλερ εἶχεν ἐκθέσει μερικὸς πίνακας εἰς τὴν Κρόσβερον Γκάλλερυ τοῦ Λονδίνου.

Ὅλοι οἱ κριτικοὶ ἐπῆνουν καὶ ἐξεδιάζον τοὺς πίνακας αὐτούς.

Ὁ προφήτης τοῦ νέου εὐαγγελίου τοῦ κάλλους Τζὼν Ροῦσκιν ὑπῆρξεν ὁ μόνος ὁ ὁποῖος κατεφέρθη ἐναντίον τοῦ ζωγράφου καὶ τὸν κατεκεραύνωσε μετὰ τὰς αὐστηροτάτας κριτικὰς του. Ἦτο τότε ὁ Ροῦσκιν ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς αἰσθητικῆς κριτικῆς. Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς κριτικὰς του ἔγραψεν ὅτι εἶδε νὰ παίζονται πολλὰ ἀπρεπεῖς φάρσαι εἰς βάρος τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ ποτὲ ἕως τότε δὲν εἶχε φαντασθῇ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος νὰ ζητῇ 200 γουίνεας (5.200 φράγ.) διότι ἔσθιρε μερικὰ χρώματα ἐπάνω εἰς ἓνα πανί τὸ ὁποῖον ἐξέθεσεν εἰς κοινήν θέσιν.

Ὁ Οὐίστλερ ἐνήγαγε τὸν κριτικὸν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, στηριζόμενος εἰς ἓν ἄρθρον τοῦ νόμου κατὰ τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλῃ ἢ νὰ ὑβρίσῃ τὸν καλλιτέχνην τὸν δημιουργοῦντα ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ του φαντασία τὸν ἐμπνέει.

Τὸ δικαστήριον ὥρισεν ἀποζημίωσιν ἐνός λεπτοῦ

δῶσαν τὸ ἄδικον εἰς τὸν Ροῦσκιν, ὁ ὁποῖος παρεφέρθη εἰς τὴν κριτικὴν του.

Ὁ κόσμος ἐγέλασε μετὰ τὸν ζωγράφον, τὴν ἐπομένην ὅμως ἡμέραν ὁ πίναξ ἐπωλήθη ἀντὶ τεσσαράκοντα δύο χιλιάδων φράγκων, καὶ ἔκτοτε κοσμεῖ τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου.

✱

Ὅταν κανεὶς σκέπτεται τὸ κολοσσιαῖον ἔργον τοῦ Ἐρβέρτου Σπένσερ, ἐκπλησσεταὶ μαγνάνων ὅτι ὁ μέγας φιλόσοφος ἀνέγνωσε σχετικῶς ἐλάχιστα. Δὲν εἶχεν ἀναγνώσει τὸν Πλάτωνα, σχεδὸν καθόλου τὸν Βάκωνα, ὀλίγους δὲ μόνον στίχους τοῦ Καντίου. Κατὰ μείζονα λόγον δὲν εἶχεν ἀνοίξει τὰ βιβλία ἄλλων ὀλιγώτερον ἐπιφανῶν φιλοσόφων.

Ὅταν κάποιος ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν ἀντιπάθειάν του αὐτὴν πρὸς τὴν μελέτην, ὁ Σπένσερ ἀπήντησε:

«Προετίμησα πάντοτε νὰ παρατηρῶ καὶ νὰ μελετῶ τὴν ζωὴν μετὰ τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμούς καὶ οὐχὶ διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο ὅταν ἐτοιμάζω τὰ βιβλία μου ἀναγινώσκω ὀλίγον καὶ σκέπτομαι πολὺ, ἐρωτῶν καὶ μελετῶν ἐπὶ γεγονότων τῆς ἀντιλήψεώς μου τῶν τοιρινῶν».

Ὁ Σπένσερ ὄχι μόνον ὁ ἴδιος δὲν ἐμελέτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους συνέβουλευν ὁμοίως, ἦτο δὲ ἀνεκαθεν ἐχθρὸς τῶν λαϊκῶν βιβλιοθηκῶν.

«Δὲν ἐπιδοκιμάζω τὰς λαϊκὰς βιβλιοθήκας, ἔλεγεν, ὅπως δὲν ἐπιδοκιμάζω καὶ τοὺς δωρεὰν φούρνους. Εἶνε καὶ αὗται ἐκδήλωσις σοσιαλισμοῦ καὶ ἐγὼ ἀποστρέφομαι βαθέως τὸν σοσιαλισμὸν εἰς ὅλας τὰς μορφάς του».

✱

Πῶς ἐγράφη ἡ «Σονάτα τοῦ Κρούτσερ» τὸ μέγα ἔργον τοῦ Τολστόη;

Μᾶς τὸ ἀποκαλύπτει τώρα ἡ Ναδίνα Χέλμιτς μία μορφωμένη ῥωσὶς φίλη τοῦ συγγραφέως εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά της τὰ δημοσιευόμενα εἰς τὴν «Γερμανικὴν Ἐπιθεώρησιν».

Ἡ Χέλμιτς ἦτις εἶνε καὶ κλειδοκυμβαλίστρια ἔλαβε πολλὰκις εὐκαιρίαν νὰ παίξῃ πρὸ τοῦ Τολστόη, καὶ ὁμολογεῖ ὅτι σπανιώτατα εἶδεν ἀκροατὴν πλέον προσεκτικόν.

Κατὰ τὰς ἐκτελέσεις της ὁ Τολστόη ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐλησμόνηι τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὅλον τὸ περιβάλλον, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἐλάμβανε ἐκαστοτὲ ἑκφρασίαν ἀναλογον τῆς μορφῆς τοῦ παιζομένου τεμαχίου.

Εἰς τὰ παθητικώτερα μέρη ἤρχισαν νὰ ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του δάκρυα, ἐν τούτοις δὲν ἤθελε νὰ φανερώσῃ ὅτι τοῦτο ὠφελετο εἰς συγκίνησιν.

Τοῦτο γίνετο πάντοτε ὁσάκις ἤκουε τὴν Χέλμιτς παίζουσαν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Μίαν ἡμέραν τὴν παρεκάλεσε νὰ παίξῃ μετὰ νέου τινὸς Πολωνοῦ βιολιστοῦ τὴν περίφημον «Σονάταν τοῦ Κρούτσερ» τοῦ Μπετόβεν. Ἀμα ἤρχισεν ἡ ἐκτέλεσις, ἐφάνη ἡ καταφανὴς συγκίνησις τοῦ Τολστόη. Δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του. Ἐξαφνὰ ἠγέρθη καὶ χωρὶς νὰ ζητήσῃ συγγνώμην ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους, ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι πρωίας.

Ἐγράψε τὴν ἰδικήν του «Σονάταν τοῦ Κρούτσερ» τὸ ἀθάνατον ἔργον του.

✱

Εἰς ἑρασιτέχνης παρατηρῶν τὰ «Ἑπτὰ Μυστήρια», τὸ περίφημον ζωγραφικὸν ἔργον τοῦ Πουσσὲν εἶπε:

— Βλέπω ὅτι εἶνε δύσκολον νὰ κάμῃ κανεὶς ἓνα καλὸν γάμον, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

